

Често задавани въпроси

Индекс за възприятие на корупцията (CPI) 2008 на Transparency International

Обща информация

- Какво представлява CPI?
- Как е дефинирана корупцията за целите на CPI?
- Защо CPI се основава единствено на възприятията?

Метод

- Колко държави са включени в CPI 2008?
- Защо в CPI са включени нови държави, а някои страни са изключени?
- Кои държави биха могли да бъдат включени в CPI в бъдеще?
- Какви са източниците на информация за CPI?
- Чие мнение изследват проучванията използвани в CPI?
- Влияе ли CPI на обществените възприятия?
- Как TI осигурява качествен контрол за CPI?

Тълкуване на CPI

- Кое има по-голямо значение – мястото на държавата в индекса или нейният резултат?
- Може ли да се заключи, че държавата с най-нисък индекс е най-корумпираната страна в света?
- Пример: Каква информация носи мястото на Сомалия в CPI 2008?
- Възможно ли е резултатите от CPI 2008 да се сравняват с тези от предишни години?
- Защо не се отбелязва промяна в индивидуалния резултат на държавите, ако е на лице антикорупционна реформа, или скорошно разобличаване на корупционни скандали?

Промяна в резултатите между 2007 и 2008 година

- Резултатите на кои държави са се влошили най-значително между 2007 и 2008 г.?
- Резултатите на кои държави са се подобрили най-значително?

Как да използваме CPI

- Надеждна мярка ли е CPI за възприеманото ниво на корупция за дадената държава?
- Представлява ли CPI надеждна мярка за вземането на решения относно разпределението на помощи?

Индексът за възприятие на корупцията на Transparency International и борбата с корупцията

- Как се финансира CPI?
- Каква е разликата между Индекса за възприятие на корупцията и Световния корупционен барометър (GCB) на TI?
- Каква е разликата между Индекса за възприятие на корупцията и Индекса за предлагане на подкупи (BPI)?

Обща информация

Какво представлява CPI?

Индексът за възприятие на корупцията на TI обхваща държави, подредени в зависимост от степента, в която се възприема, че съществува корупция сред държавните чиновници и политиците. Това е комплексен индекс, базиран на информацията относно корупцията, получена от експертни изследвания, проведени от голям брой авторитетни институции. Той отразява гледните точки на представители на бизнес средите и анализатори от целия свят, включително и експерти от изследваните държави. CPI се подготвя от Йохан Граф Ламбсдорф, професор в университета в Пасау, Германия и старши съветник по изследователските въпроси на Transparency International.

Как е дефинирана корупцията за целите на CPI?

CPI фокусира вниманието върху корупцията в публичния сектор и я определя като злоупотреба с власт за лично облагодетелстване. Изследванията, на които се основава CPI, поставят въпроси свързани със злоупотреба с държавна власт за лична изгода, като например подкупи на държавни чиновници, корупционни плащания при обществени поръчки, незаконно присвояване на обществени фондове или въпроси, които изследват ефективността на антикорупционната политика. Така CPI обхваща едновременно административната и политическата корупция.

Защо CPI се основава единствено на възприятията?

Трудно е да се прави сравнителен анализ на нивата на корупция в различните държави въз основа на емпирични данни, например чрез сравняване на броя на обвинителни актове или съдебни дела, или размера на предлаганите подкупи. Подобни сравнителни анализи между страните не отразяват истинските нива на корупцията; те по-скоро дават представа например за качеството на работата на прокуратурата, съда и/или медиите при предоставяне на информацията относно корупцията. Единственият метод за събиране на сравнителни данни е да се използва опитът и възприятията на онези, които най-пряко са засегнати от корупцията.

Метод

Колко държави са включени в CPI 2008?

Индексът за 2008 година включва 180 държави – точно толкова, колкото съдържаше и през 2007 година.

Как се определя кои държави да бъдат включени в Индекса?

Необходимо е наличието на минимум три надеждни източника на информация за определена държава или територия, за да бъде тя включена в Индекса. Включването на дадена държава в CPI не означава наличие на корупция в нея, а по-скоро зависи изцяло от наличната информация.

Кои държави/територии са добавени или изключени от Индекса за 2008 година?

Налице е малка промяна в обхвата на Индекса през 2008 година, която се дължи на промени в обхвата на някои от отделните източници, използвани в изследването. Това позволи включването на Пуерто Рико. За съжаление по отношение на Гренада бяха налице само два източника, което наложи изключването ѝ от CPI за 2008 година.

Кои държави биха могли да бъдат включени в бъдеще?

Transparency International активно и непрекъснато се стреми да повишава броя на държавите и териториите, включени в CPI. Въпреки че за включването в CPI се изискват надеждни данни, предоставени от три източника, посочените по-долу държави подлежат на преценка за включване.

Страни със два източника на информация са: Ангилла, Антигуа и Барбуда, Аруба, Бахамски острови, Бермуди, Кайманови острови, Фиджи, Гренада, Лихтенщайн, Микронезия, Холандски Антили, Северна Корея, Палестина, Сейнт Китс и Невис и Тувалу. За всички тези

страни/територии е необходим поне още един източник на информация, за да бъдат включени в CPI.

Какви са източниците на информация за CPI?

Индексът за възприятие на корупцията за 2008 година се базира на 13 отделни проучвания и изследвания, проведени от 11 независими институции. TI се стреми да осигури участие на най-авторитетните институции, които провеждат изследванията и анализират данните професионално и с необходимата почтеност. За да бъде прието съответното изследване, информацията в него трябва да бъде надлежно документирана и изчерпателна, така че да позволи преценка на нейната достоверност. Всички източници трябва да съдържат класиране на държавите и да измерват цялостната степен на корупция. Това изискване изключва изследвания, които смесват корупцията с други проблеми, като политическа нестабилност, децентрализация или национализъм например.

Данните за Индекса са предоставени на TI безвъзмездно. Някои източници не разрешават да се разкрива информацията, с която те са допринесли, други източници са публично достъпни. Подробна информация относно източниците на изследването, често задаваните въпроси, броя на респондентите, включени в Индекса за 2008 година, можете да получите на следните интернет адреси: <http://www.transparency.org/cpi> или <http://www.ICGG.org>.

Чие мнение изследват проучванията използвани в CPI?

Експертните оценки, отразени в Индекса за възприятие на корупцията, се базират на възприятието на корупционните практики едновременно в индустриалните държави и в развиващия се свят. Проучванията са проведени сред представители на бизнес средите, местни и чуждестранни анализатори в проучваните държави. Проучванията, използвани в Индекса, съдържат два типа извадки – оценки на чуждестранни и местни експерти. Важно е да се отбележи, че гледните точки на местните анализатори съответстват на тези на чуждестранните експерти.

Влияе ли CPI на обществените възприятия?

Корупционният индекс на TI придоби широка известност в световните медии от първото си публикуване през 1995 г. Това повдигна въпроса дали оценките на респондентите не се повлияват от информацията докладвана от TI, което води до опасност от цикличност. Тази хипотеза беше проверена през 2006 година чрез анализ на един от въпросите, поставени на бизнес лидери от целия свят. Въз снова на получените 9000 отговора може да се заключи, че няма основание да се смята, че експертите се повлияват от общото мнение, обобщено чрез CPI. На лице е ясна индикация, че в използвания понастоящем подход не съществува опасност от цикличност в отговорите на респондентите.

Как TI осигурява качествен контрол за CPI?

Методологията на Индекса се разглежда от Надзорен комитет, състоящ се от водещи международни експерти в сферата на корупцията, иконометрията и статистика. Членовете на комитета правят предложения за подобряване на CPI, но ръководството на TI взема окончателните решения за използваната методология, на базата на експертната изследователска консултация на проф. д-р Йохан Граф Ламбсдорф от Университета в Пасау.

Тълкуване на CPI

Кое има по-голямо значение – мястото на държавата в индекса или нейният резултат?

Резултатът на всяка държава е много по-важен индикатор за нивото на възприятие на корупцията в страната. Мястото в класацията може да се промени просто, защото се включват нови държави, а други отпадат.

Може ли да се заключи, че държавата с най-нисък индекс е най-корумпираната страна в света?

Не. Държавата с най-ниския резултат е възприета като страната с най-високо ниво на корупция измежду държавите, включени в Индекса за съответната година. Съществуват почти 200 суверенни държави в света, а последният CPI обхваща само 180 от тях. CPI не дава информацията относно държави, които не са включени в изследването.

Пример: Каква информация носи мястото на Сомалия в CPI 2008?

Корупцията в Сомалия се възприема като най-висока в CPI за 2008 година. Това, обаче, не означава, че Сомалия е най-корумпираната страна или гражданите ѝ са най-корумпираният народ. Корупцията е наистина едно от най-трудните предизвикателства пред доброто управление, развитието и намаляването на бедността в Сомалия, но голямата част от хората са само жертви на корупцията. Корумпираността на ограничен кръг лица и провалът на лидерите и институциите в борбата с корупцията не означава, че една страна или народ са най-корумпираните.

Възможно ли е резултатите от CPI 2008 да се сравняват с тези от предишни години?

Индексът представлява "моментна снимка" на гледните точки на представители на бизнес средите и на местните анализатори за съответната година и поставя много по-малък акцент върху промяната в тенденциите през годините. Ако се правят сравнения с предишни години, те би трябвало да са базирани на стойността на Индекса на страната, а не на нейното място в класацията.

Промените в резултата на една държава през годините се дължат не само на промяната във възприятието на корупцията, но и на методологията. Единственият сигурен начин да се сравни резултатът на дадена държава във времето е да се погледне назад към отделните източници, всеки от които може да повлияе на оценката.

Защо не се отбелязва промяна в индивидуалния резултат на държавите, ако е на лице антикорупционна реформа, или скорошно разобличаване на корупционни скандали?

Трудно е да се подобри резултатът в Индекса за възприятие на корупцията за кратък период от време. Индексът за 2008 година е базиран на данни предимно от последните две години, въз основа на възприятията, които може да са формирани дори и в предишни периоди. Това означава, че промяната във възприятията за корупцията може да се появи в Индекса след по-дълъг период от време.

Промяна в резултатите между 2007 и 2008 година

Резултатите на кои държави са се влошили най-значително между 2007 и 2008 г.?

Да се направи сравнение между резултатите на една страна в различни години е проблематично по редица причини, отбелязани по-горе. С известна условност, обаче, определени тенденции могат да се открият, когато промените бъдат проследени до ниво отделни източници. Могат да се подчертаят някои случаи на влошаване на CPI между 2007 и 2008 като България, Бурунди, Финландия, Франция, Италия, Макао, Малдивите, Норвегия, Португалия, Сомалия, Източен Тимор, Обединеното Кралство. В тези случаи през последните две години действително са налице промени във възприятията за корупция.

Резултатите на кои държави са се подобрили най-значително?

С прилагането на същите методи, на базата на информацията от източниците, които са били използвани за изготвянето на индекса, подобренията могат да бъдат наблюдавани от 2007 до 2008 година за Албания, Бахрейн, Бенин, Кипър, Доминиканската Република, Грузия, Индонезия, Йордания, о-в Мавриций, Нигерия, Оман, Сейнт Лусия, Сейнт Винсент и Гренадини, Южна Корея, Тонга и Турция.

Как да използваме CPI

Надеждна мярка ли е CPI за възприеманото ниво на корупция за дадената държава?

По отношение на възприемането на корупцията, CPI е сериозно средство за нейното определяне. Все пак надеждността на CPI е различна за отделните страни. Данните за държави с по-голям брой източници и по-малки разлики в стойностите, обявени от източниците (тесен доверителен интервал) са по-надеждни по отношение както на техните стойности, така и на мястото на съответната страна спрямо останалите в класацията; обратната логика също е валидна.

Представява ли CPI надеждна мярка за вземането на решения относно разпределението на помощи?

Някои правителства не са сигурни дали има смисъл да предоставят помощи на държавите, които се възприемат като корумпирани и използват резултатите от изследвания относно корупцията, за да определят кои страни да получат помощи и кои не. TI не насърчава използването на CPI с такава цел. Държавите, в които е регистрирано много високо ниво на корупция, не трябва да бъдат забравяни – именно те най-много се нуждаят от помощ, за да излязат от порочния кръг на корупция и бедност. Ако една държава се възприема като корумпирана, това би трябвало да послужи като сигнал за донорите, че инвестирането е необходимо като част от последователните усилия в борбата с корупцията. Ако донорите имат намерение да подкрепят важни проекти, които да подпомогнат развитието на корумпирани страни, те би трябвало да обръщат особено внимание на областите, най-силно застрашени от корупция и да следят дали са налице механизми за контрол.

Индексът за възприемане на корупцията на Transparency International и борбата с корупцията

Как се финансира CPI?

Transparency International се финансира от различни правителствени агенции, международни фондации и корпорации, чиято финансова помощ прави CPI възможен. Допълнителна подкрепа за механизмите за оценка се предоставя от Ernst & Young. Приемането на финансова помощ от дадена компания не обвързва TI с подкрепа за политиката на тази компания, нито се допускат на нейни представители до управление на проекти на Transparency International. Повече информация относно източниците на финансиране на Transparency International може да се намери на интернет адрес: http://www.transparency.org/support_us.

Каква е разликата между Индекса за възприемане на корупцията и Световния корупционен барометър (GCB) на TI?

Индексът за възприемане на корупцията има за цел да оцени нивото на корупция между различни страни в глобален мащаб, докато Световният корупционен барометър (http://www.transparency.org/policy_research/surveys_indices/gcb) се отнася до нагласите и опита на хората при сблъсъка им с корупцията.

Каква е разликата между Индекса за възприемане на корупцията и Индекса за предлагане на подкупи (BPI)?

Докато Индексът за възприемане на корупцията отчита цялостното ниво на корупцията в изследваните държави, Индексът за предлагане на подкупи се концентрира върху фирми от водещи държави-износителки, склонни да предлагат подкупи в чужбина – корупцията от гледна точка на “предлагането”.

Последният Индекс за предлагане на подкупи (BPI) беше публикуван през октомври 2006 година и може да бъде намерен на адрес: http://www.transparency.org/policy_research/surveys_indices/bpi.